

IDEIGLENES HASZNÁLATOK ÉS MAGDOLNA NEGYED FÖLDSZINTJEI

Dimitrijevic Tijana

BME Építőművészeti Doktori Iskola 2013-2014/1

2014 január

01 IDEIGLENES HASZNÁLATOK A MAGDOLNA NEGYEDBEN?

bevezetés és eddigi kutatás összefoglalása - ideiglenes használatok - Magdolna negyed mint zárt közeg - rejtett potenciál - két térúttörő kísérlet - kutatás alaptézisei - szűkebb kutatási kérdés

IDEIGLENES HASZNÁLATOK Az ideiglenes használatok jelenségével - Zwischennutzung, Raumpioniere, Temporary use - spontán vagy tervezett formában sok helyen találkozunk. Városaink és használatuk merevségét oldják ezek a köztes, térúttörő használatok. Gondolhatunk itt az üres gyárépületekben megtelepedő színházakra és galériákra (budapesti Trafó), szezonálisan pár évig élő szabadtéri koncerthelyekre (rég budapesti Zöld pardon), földszinti üzlethelyiségek áthidaló elfoglalására (Rögtön Jövök budapesti kezdeményezés¹), bontásra váró épületek átmeneti aktiválására (berlini Palast der Republik), de hosszan tartó építkezések határolófalainak aktív használatára is (Budapest, Móricz Zsigmond körtér 2012). A térúttörők életideje széles skálán mozog és a működésük során gyakran alakul: a pillanatnyi eseménytől, amely csak pár perces vendég a városi térben az eredetileg ideiglenesnek szánt kezdeményezésig, amely maga lesz a klasszikus funkció. Új arculatot adhatnak egy városrésznek, vonzzák és gerjesztik egymást, míg végül gyakran állandósult klaszterek és izgalmas funkciópárosítások jönnek létre. Jó példa erre a pesti VI. kerület, ahol megrekedt helyzetet áthidaló alternatív használatokból erős városképi elem lett, az üresen álló romépületek pedig már kívánatos befektetési helyek.

KUTATÁSI KÉRDÉS De mi a helyzet a kevésbé kívánatos, elhagyott városrészekkel, a rossz helyekkel? Ezekben a városi szövetből kieső vakfoltokban mi az ideiglenes használatok - mint városfejlesztési eszköz - szerepe és lehetősége? Ez kutatásom fő kérdése.

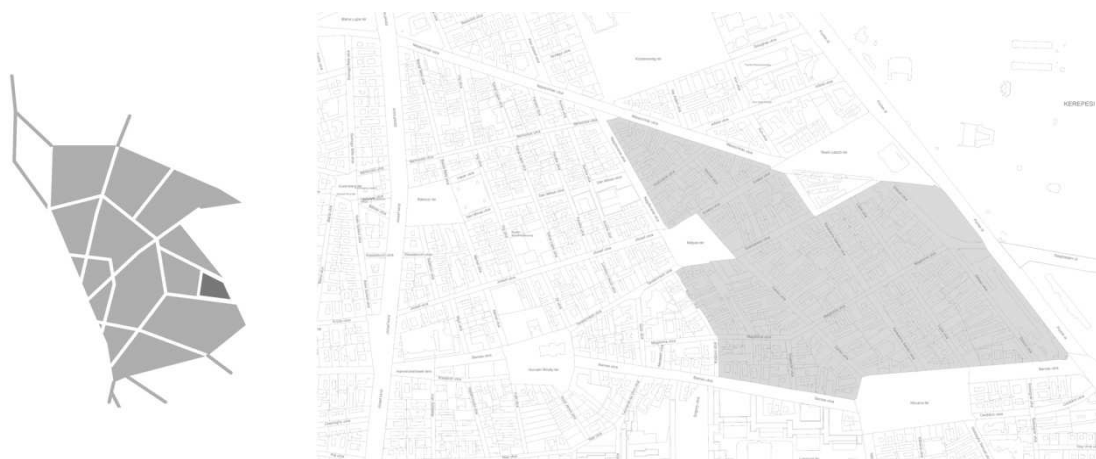
MAGDOLNA NEGYED MINT ZÁRT KÖZEG Ilyen nem kívánatos helyzetű terület a kutatás esettanulmánya is - a budapesti VIII. kerület Magdolna negyede. Hét percre a nagy körúttól és a Blaha Lujza tértől, a Népszínház utca - Teleki tér - Fiumei út - Baross utca - Mátyás tér által határolt, közel 300 házat számoló terület központi helyzete ellenére is egy félreeső sziget. Karinthy Frigyes a Teleki térről szóló korabeli riportjában úgy beszél erről a környékről, mintha egy különálló ország lenne, "város a városban, önálló nyelve, szokásai törvényei vannak". Ma, majdnem 80 évvel később a Magdolna negyedben járva időnként ugyanez a benyomás ér: egy másik, ismeretlen ország. Megállapításom szerint a Magdolna negyed egy önmagán belül megrekedt közeg, vakfolt az öt körülvevő városi környezetben. E külső városi szövet és a negyed közötti határok változatos képet mutatnak. A területre mélyszegénység, halmozottan hátrányos és kirekesztett helyzetű társadalmi csoportok koncentrációja és velük szembeni diszkrimináció² jellemző. Lakosságának nagy része kényszerből él itt, tehetetlenség és mobilitás hiány miatt³.

¹ Rögtön Jövök - Budapest üres üzlethelyiségeinek nyilvántartó rendszere 2013-tól. RÖGTÖN 2012

² "Drogüzérek, prostituáltak, szabolcsi keményfiúk kőhajításnyira a centrumtól." Magyar Nemzet a Magdolna negyed lakosairól, 2008. április 22. MAGYAR 2008

³ EGEDY 2008:45

REJTETT POTENCIÁL Milyen lehetőségei vannak az ideiglenes, áthidaló használatoknak egy ilyen zárt közegben? A berlini Urban Catalyst⁴ kutatásra támaszkodva - amely más-más stratégiát ajánl térúttörők elindítására a félreeső, elhagyatott városrészek, illetve központi paragon álló helyek esetében⁵ - a Magdolna negyed mint "központi, de nem kívánatos" köztes használat terepet sorolom be. A terület rejtett potenciálja a Budapesten belüli központi helyzete, változatos és jelentős mértékű üres tér nyersanyaga, sajátos tulajdonviszonyai és az Önkormányzat kiemelt szerepe, aktív szociális városrehabilitáció és lelkes helyi civilek.

>Magdolna negyed helyzete Budapesten >>Negyed térképe; határai: Népszínház u.- Fiumei út- Baross u.- Mátyás tér

KÉT TÉRÚTTÖRŐ KISÉRLET A Magdolna negyedben eddig több jelentős ideiglenes használat kísérlet volt. Ezek közül kiemeltem és részletesebben vizsgáltam két kezdeményezést, amely a negyed üres önkormányzati földszinti üzletei és aktív helyi civilek összekapcsolására irányult.⁶ Az első (1) kísérlet a Magdolna negyedben folytatott saját tervezési munkánk 2012-2013-ban: az MNPIII városrehabilitációs program részeként négy időszakos szociális szolgáltató helyiséget terveztünk üres földszinti helyiségekbe.⁷ A második eset (2) a CivilHáló⁸ - egy a Rév8⁹ vezetésével elindított kétirányú kezdeményezés azzal acéllal, hogy a paragon álló önkormányzati helyiségeket aktív civil szervezetekkel töltsenek meg. A CivilHáló program öt éves időtartamra bocsátott rendelkezésre kedvezményesen üres önkormányzati helyiségeket a kiválasztott öt civil szervezeteknek¹⁰, az időszak lejártá után pedig újra megemelte a bérleti díjat. Ennek következtében két civil szervezet elhagyta a területet, az általuk betöltött helyiségek pedig azóta ismét üresek.

Mindkét helyi kísérlet keserű tapasztalatai megerősítettek a nemzetközi összefoglaló kutatások kimutatott eredményeit, miszerint egy kevésbé kívánatos közegben az ideiglenes használatok tervezett alkalmazásánál fokozottan fontos a helyi Önkormányzat szerepvállalása. Sikeres térúttörők elindításához szükség van az Önkormányzat pozitív szemléletváltására és az ideiglenes használatok jó megoldásként való értékelésére hivatalos szinten. Magdolna negyed esetében ez jelenti az egyik fő kihívást.

⁴ Az Urban Catalyst projekt 2004 és 2005 között a berlini Zwischennutzung szcénát kutatta. URBAN 2007

⁵ URBAN 2007:24

⁶ Többet a két kísérletről a BME ÉDI 2012/2013 évkönyv kiadásában. DIMITRIJEVIC 2013

⁷ Társtervezők: Borsos Melinda, Brósz Csaba Botond, Kukucska Gergely, Szabó Dávid; témavezető Alföldi György DLA; többet itt: www.negyed.wordpress.com; BME ÉDI 2012/2013

⁸ A CivilHáló program 2006 és 2012 között jött létre és működött a Magdolna negyedben.

⁹ RÉV8: Józsefvárosi Önk. szakmai szervezete; feladata a szociális városrehabilitáció aktív működtetése.

¹⁰ Kiválasztott civilek: Szigony Alapítvány; Murophral-Testvérem Cigány Magyar Társadalmi Kulturális Egyesület; HINTS-Művészeti Egyesület; Nap Klub Alapítvány; Zöld Fiatalok Egyesület (ZöFi). CIVILHÁLÓ 2012

>A négy tervezett helyiség: szociális mosoda, családsegítő központ, szomszédsági info pont, kirekesztett nők klubja;
>>ZöFi civil szervezet által szervezett utcabál és cserebere piac a Magdolna negyedben; plakát; forrás: ZöFi.

ALAPTÉZISEK Az eddigi kutatás fő alaptézisei: (1) a Magdolna negyed jó potenciális terepe lehet az ideiglenes használatoknak a fent felsorolt - rejtett - adottságainak köszönhetően. (2) Egy szociális és fizikai várospusztulással erősen sújtott területen, ahol az aktív városrehabilitáció célja kifejezetten nem a meglévő lakosság cseréje¹¹, a városfejlesztési tervek¹² és a nagy beruházások lassan valósulnak meg¹³. Mondhatjuk azt is, hogy egy olyan hely mint a Magdolna negyed folyamatos átmeneti állapotban van. Itt kiemelten fontos a köztes helyzetek kezelése és aktiválása - ebben pedig nagy szerepük lehet az ideiglenes használatoknak. Amennyiben a térüttörök egyfajta alternatív, mellérendelő új rétegeként jelennek meg a helyszínen az pozitív hatással lehet a negyed külső és belső képre, és segíthet oldani a terület jelenlegi vakfolt létét az őt körülvevő városi közegben (mellérendelő dzsentifikáció).

SZŰKEBB KUTATÁSI KÉRDÉS Az eddigi kutatásból kirajzolódik egy következő, szűkebb kérdéskör: üres földszinti helyiségek és ideiglenes használatuk lehetőségei a Magdolna negyedben. Miért fontos Magdolna negyed esetében a földszinti üres helyiségek aktiválása? Mit értek itt földszintek alatt? Mi a helyzet a negyed földszintjeivel? Mit remélhetünk áthidaló, köztes használatukból? Mi a kutatás célja? A jelen tanulmányban ezeket a kérdéseket járom körbe, majd megfogalmazom a kutatás rétegeit és módszereit és ízelítőt adok az eddigi eredményekről.

¹¹ "A programnak kifejezetten nem az a célja, hogy a negyed a közép és magas státuszú lakosság lakóhelyévé váljon az "öslakosság" fokozatosan kiszorítása mellett." RÉV8 2013

¹² Szociális városrehabilitáció a Magdolna negyedben: MNP=Magdolna Negyed Programok; jelenleg a MNPIII üteme van folyamatban. MNPIII 2013

¹³ Többet erről lásd a "Magdolna vágyak" című bejegyzésben a MIKRO MAGDOLNA projektünk blogján: <http://negyed.wordpress.com/>; MIKROMAGDOLNA

02 ÜRES FÖLDSZINTEK ÉS IDEIGLENES HASZNÁLATOK

miért földszintek? - mit értek itt földszintek alatt? - számok és adatok! - kutatás célja - miért fontos ez? miért ideiglenes használatok? - egy jó példa

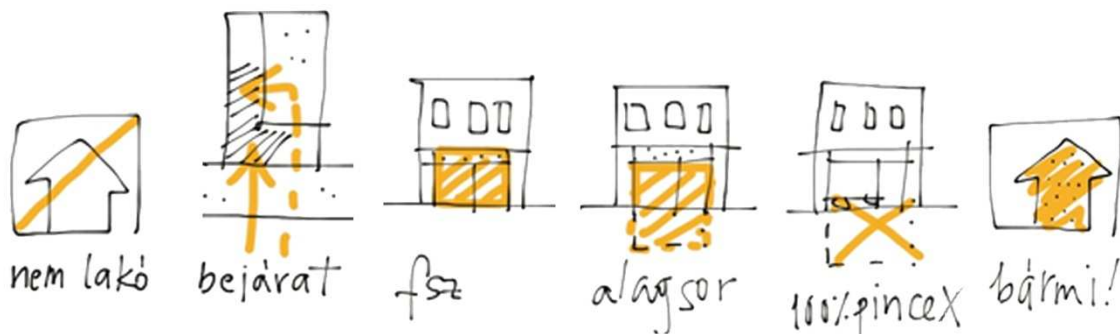
MIÉRT FÖLDSZINTEK? A Magdolna negyed üres tér tipológiájából¹⁴ nagy számmal kiemelkednek a nem lakás célú üres földszintek. Tulajdoni struktúrájuk sajátos képet mutat: a földszinti/alagsori nem lakó funkciójú helyiségek 80%-a Önkormányzati kézben van. A Hivatal merevsége miatt ez első körben komoly akadállyal tűnhet a térúttörők honosítása szempontjából, ugyanakkor egy pozitív szemléletváltás esetén éppen ez lehet a terület nagy előnye - a tulajdonviszonyok egy átfogó ideiglenes használat stratégia megvalósítására adnak lehetőséget. Az eddigi átmeneti térhasználat kísérletek - ha nem is voltak teljesen sikeresek - főleg az üres földszinti üzletek kérdésével foglalkoztak és felismertek az ebben rejlő kihasználatlan lehetőségeket. Budapest szintjén pedig éppen aktuális a földszinti üres üzletek sorsa - erről szól a Rögton Jövők kezdeményezés is, melynek fontos eleme a helyi Önkormányzatok bevonása. Végül pedig a földszinti helyiségek közvetlen köztér kapcsolata az, ami vonzóvá teszi ezeket különböző ideiglenes használatok számára, másfelől pedig növeli a térúttörők "robbanófelületét" a környezet felé.

MIT ÉRTEK ITT FÖLDSZINTEK ALATT? Howard Davis, amikor a "Living above the store" című könyvében a földszinti üzletek városra gyakorolt hatását elemzi, elsősorban nem csupán üzletekről beszél - hanem több funkciós (mixed-use) épületegyüttesekről, amelyeknél lent üzlet, műhely vagy más kereskedelmi funkció van, felette pedig laknak (shop/house)¹⁵. A két funkció egyidejűsége térben és időben az, aminek szerinte jelentősége van a város számára. Magdolna negyed esetében adottságnak vehetjük a vegyes használatú shop/house együttes "felső" lakás részét. Az "alsó" részt pedig, melyet eddigiekben "földszintnek" és "földszinti helyiségnek" neveztem, a jelen kutatás szempontjából így definiálom:

- > nem lakás célú
- > bejárata közvetlenül köztérből vagy épület belső udvarából nyílik
- > egy lakóépület földszintjét, alagsorát vagy magasföldszintjét foglalja el
- > természetes fénnel rendelkezik
- > (a csupán szellőző nyílásokkal rendelkező pince helyiségek nem tartoznak ide!)
- > változatos funkcióknak adhat otthont (üzlet, iroda, galéria, műhely, raktár, vegyes...)

¹⁴ Üres terek tipológiája a Magdolna negyedről: DIMITRIJEVIC 2013

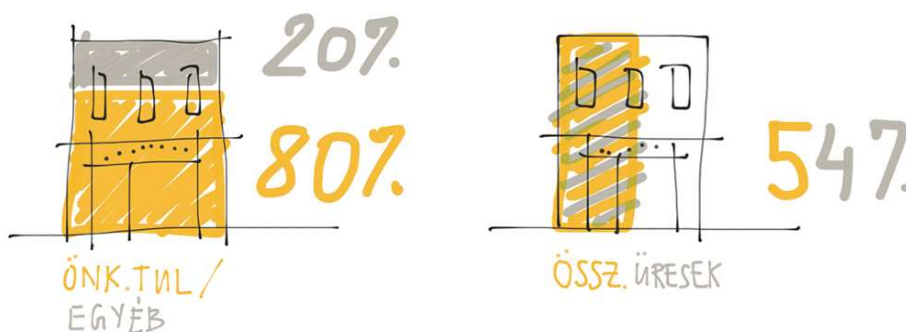
¹⁵ LIVING 2012:4

>Tanulmányban használt "földszint" fogalom saját definíciója.

A paraméterek meghatározásánál két fő szempontot vettem figyelembe: (1) milyen téri helyzetek jellemzőek a negyedben előforduló "földszintekre" (pl. jelentős részük alagsori, félig járdaszint alá süllyesztett; egy részük pedig a beépítésnek és telekstruktúrájának köszönhetően csak a ház belső udvarából érhető el); (2) milyen terekben képzelhető el változatos típusú ideiglenes használatok. Cél volt egy minél szélesebb halmaz meghatározása a definíció által. A továbbiakban az így meghatározott tereket "földszinteknek" nevezem.

SZÁMOK ÉS ADATOK A Magdolna negyedben közel 300 lakóépület található. A fentiek szerint meghatározott "földszintek"-ből ennél több van - ugyanis egy lakóházban több különálló, udvarról vagy köztérről elérhető, nem lakó funkciójú, bérelhető/megvehető tér van. A 2013-as évi önkormányzati adatszolgáltatás¹⁶ szerint összesen 300 ilyen földszint van önkormányzati tulajdonban. Nem hivatalos földhivatali helyszínrajzok és helyszíni szemle alapján az egyéb, nem önkormányzati tulajdonban lévő földszintek becsült száma 70 körül tehető.¹⁷ A negyed földszintjeinek tulajdoni aránya ezek szerint: 80 % önkormányzat, 20 % egyéb. Az önkormányzati földszintek 55 %-a jelenleg üresen áll; helyszíni szemle alapján pedig feltételezem, hogy az egyéb helyiségek minimum 50 %-a kiadó vagy eladó. Összességében a Magdolna negyedben 200 darab, azaz 54 % körül van az üres földszinti helyiségek száma.

>Földszintek tulajdoni aránya a Magdolna negyedben. >>Üres földszintek aránya a Magdolna negyedben: 54%.

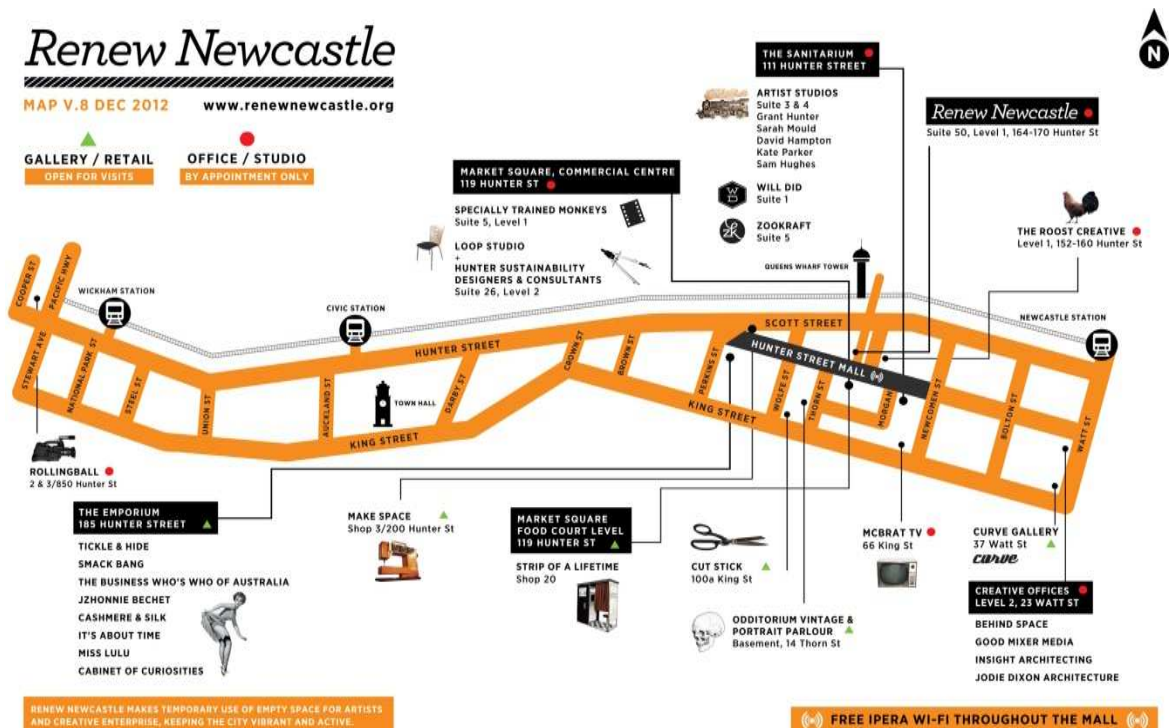
KUTATÁS CÉLJA A kutatás célja feltérképezni a Magdolna negyed földszintjeinek helyzetét (tele/üres/hol/milyen) és ez alapján megkísérelni meghatározni, hol lehet és érdemes első, katalizátorként működő ideiglenes használatokat indítani!

¹⁶ Józsefvárosi Önkormányzat Vagyonkezelő cége által rendelkezésre bocsátott lista az önkormányzati tulajdonú földszintekről/alagsorokról; 2013 júliusi adatok. LISTA 2013

¹⁷ Ezt az adatot részletes helyszíni szemle során pontosítani kell.

MIÉRT FONTOS EZ? MIÉRT IDEIGLENES? A tele földszinti üzletek és az arra járó közönség megfelelő sűrűsége támogatja egy környék változatosságát és vitalitását. Nem csupán az utcai életre és aktivitásra, de a környék gazdasági működésére is jótékony hatással van.¹⁸ Magdolna negyed jelenlegi helyzete azt mutatja, hogy ez a vitalitás klasszikus befektetésekkel és földszinti hasznosításokkal nem érhető el - ezek ugyanis nem jelennek meg a területen. Az ideiglenes használatok viszont - kedvező bérleti feltételek mellett - újjá tudnának éleszteni a több mint tíz éve folyamatosan üresen álló helyeket. A kívülről jövő térüttörő réteg, és az új, nemcsak helyi lakosokat vonzó funkciók segíthetnek elmosni a negyed és a külső közeg rideg határait. A negyed központi helyzete miatt az új helyek azok számára is elérhetőek, akik nem itt laknak. A területen megjelenő "mellérendelő" (hiszen a meglévő lakosságot nem cseréli ki!) réteg javíthatja a Magdolna negyedről kialakult külső és belső képet, miközben jó hatással lehet a már meglévő helyi vállalkozásokra és tele földszintekre.

EGY JÓ PÉLDA Fokozatos, térüttörők által indított átalakulás mintapéldája a Renew Newcastle¹⁹ ausztrál projekt, amely során Newcastle egy elhagyatott üzletutcáját élesztették újjá ideiglenes, rövid felmondási idejű használatokkal. Az üres földszinti üzletek fokozatosan megteltek színes profilú térüttörőkkel, miután ezek pedig sikeresen megváltoztatták a környékről kialakult negatív képet, megjelentek a klasszikus befektetők is. A kezdeményezést egy helyi dizájnér indította el saját költségén, majd az első sikerek után csatlakozott hozzá az Önkormányzat. A módszert most már tervezetten, városfejlesztési stratégiaként több ausztrál városban alkalmazzák.

>Renew Newcastle projekt térképe: megvalósult ideiglenes kezdeményezések és a megújult utcal. Forrás: RENEW 2013

¹⁸ "Concentration guarantees that people and uses will rub shoulders enough to promote interaction and interchange." ""S/H can help support neighborhoods that that are diverse and alive" LIVING 2012:93

¹⁹ Renew Newcastle projekt, Marcus Westbury vezetésével. RENEW 2013

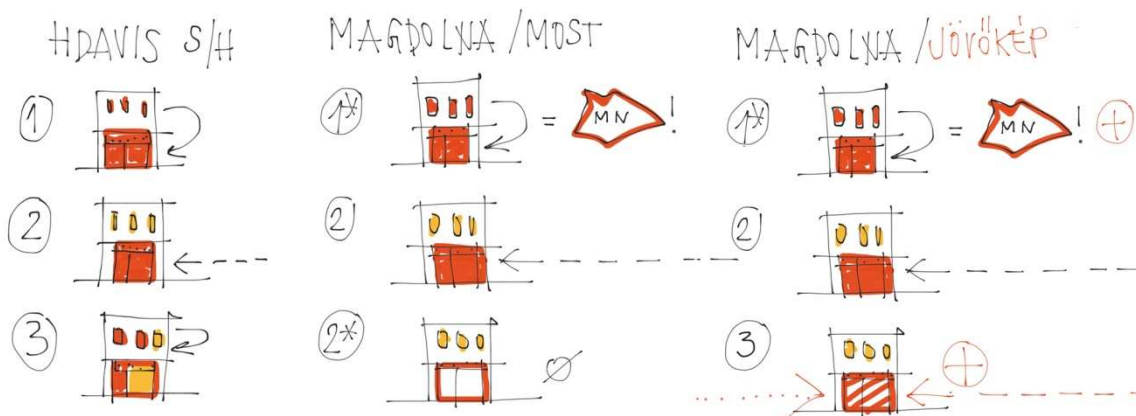

03 MAGDOLNA NEGYED FÖLDSZINTJEI

színes kép - földszint tipológia most - jövőkép - kutatás rétegei - vizsgálatok és térképek

SZÍNES Miközben a kemény adatok arról számolnak be, hogy a földszintek fele üresen áll, a Magdolna negyedben járva színes világ tárul elénk. Találunk itt páncéljavító műhelyt, legalább három asztalost, kettéosztott kettős funkciójú boltokat, több afrikai és török kisüzletet és egy rugókészítőt. A negyed képe nem fekete-fehér, és ez a színes és eleven oldal a negyed erősségét jelenti.

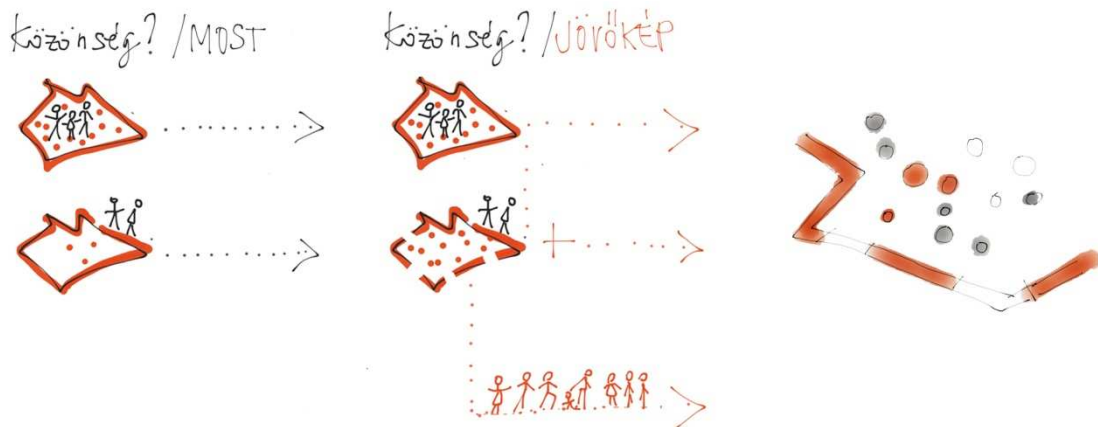
FÖLDSZINTEK MOST Howard Davis a shop/house épületek három típusát különböztet meg²⁰: (1) lent boltom van, fent lakom; (2) lent valakinek boltja van, fent valaki más lakik; és (3) lakó és bolt funkció térben keveredik. Magdolna negyed esetében a következő három fő típust határoztam meg: (1) lent boltja van valakinek a negyedből; fent lakik valaki a negyedből; (2) lent boltja van egy "kintről" jövőnek; fent lakik valaki a negyedből, és (3) lent van egy üres bolt; fent lakik valaki a negyedből.

>Howard Davis shop/house tipológiája >>Magdolna negyed: tipológia/most >>>Magdolna negyed: tipológia/jövőkép

FÖLDSZINTEK JÖVŐKÉP Az eddig felsorolt adatok szerint a (3) típusból van a legtöbb - az üres földszintekből. A helyszíni tapasztalatok azt mutatják, hogy a földszinti üzleteket, műhelyeket, helyeket szinte kizárólag az itt lakók használják. Az általam megálmodott jövőképben a külsők által üzemeltetett földszinti helyek száma nő meg jelentősen ideiglenes használatok által, és ezeket a helyeket - a negyed lakosain mellett - sokkal több külsős ember is látogatja majd. Ezáltal a most csak pár pontból álló Magdolna negyed "külsős" térkép gazdagabb lesz, a terület és külső közeg határai pedig több ponton megnyílnak. (lásd később: *TÉRKÉP 01+*)

²⁰ LIVING 2012:4

>Magdolna: közönység/most >>Magdolna: közönység/jövőkép >>>Kutatási kérdés: hol lehet határ lágyítást indítani?

KUTATÁS RÉTEGEI A kutatás következő része arra keres választ, hol érdemes elsőként megnyitni ezeket a határokat? Ennek érdekében három térbeli és egy kapcsolati háló réteget vizsgállok meg. A négy réteg egymásra vetítése és együttes elemzése remélem kirajzolja azokat a pontokat, ahol érdemes megnyitni a negyed határait és első ideiglenes használatokat indítani. Rétegek:

(01) Meddig és hol szivárog(hat) be a hétköznapi külső közeg és közönység?

Magdolna negyed és külső közeg határai. > TÉRKÉP01

(02) Hol vannak a tele földszintek a negyedben? > TÉRKÉP02

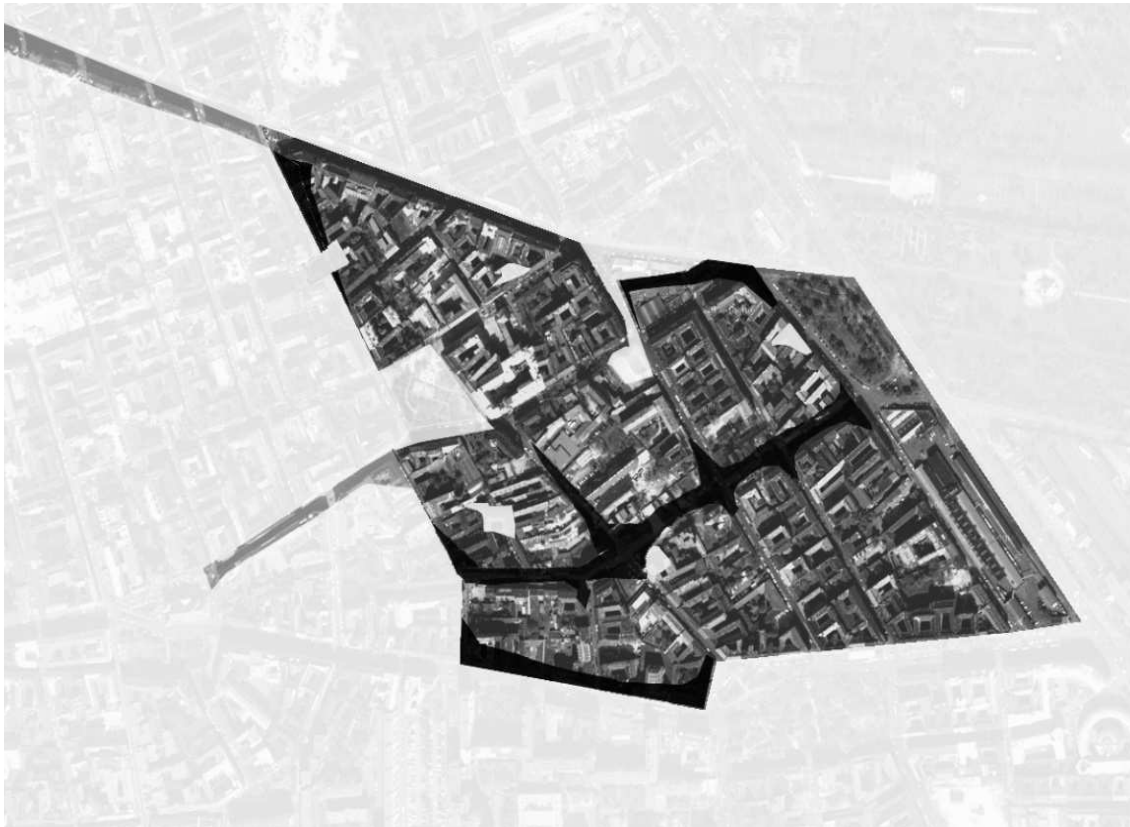
(03) Hol vannak az üres földszintek a negyedben > TÉRKÉP03

(04) A negyedik réteg pedig a negyedben aktívan működő és jelenlevő emberek, civilek, szakemberek, helyi álmódosók kapcsolati hálójája. > TÉRKÉP04

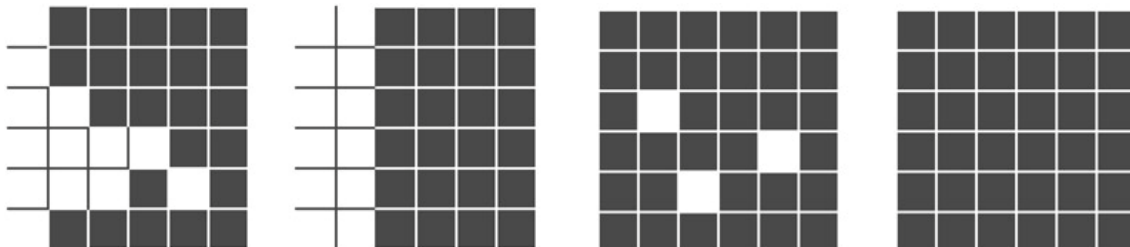
(Σ) A négy réteg egymásra vetítése, összefüggések keresése > OVERLAPPING 01+02+03+04

>A kutatás három térbeli rétege: 01 negyed határai - 02 tele helyek - 03 üres helyek >> Σ rétegek egymásra vetítése

>Negyed és külső közeg határai, alaptérkép. Saját rajz.

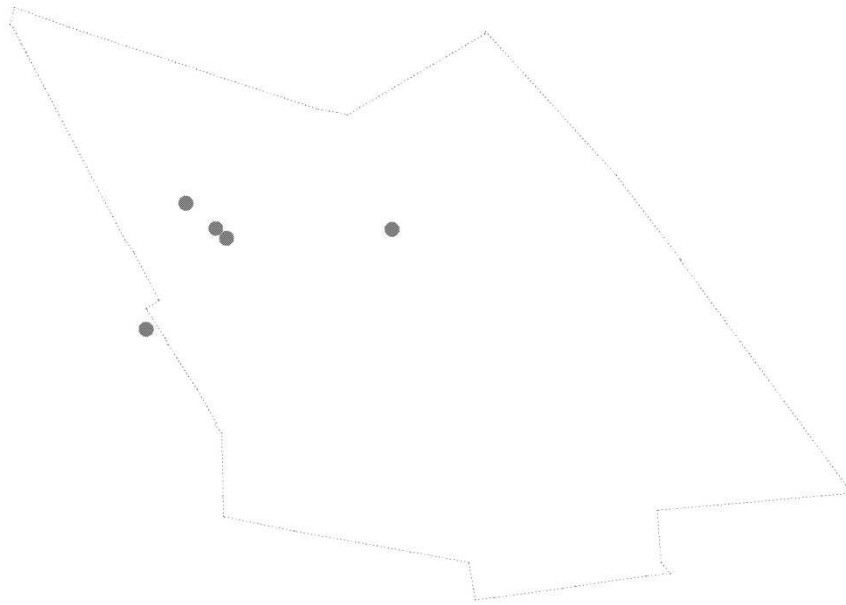

>>Határok: 01 külső közeg beszivárog - 02 éles határ - 03 negyeden belüli jó helyek - 04 negyeden belüli vakfoltok

TÉRKÉP 01: NEGYED ÉS KÜLSŐ KÖZEG HATÁRAI A várospusztulás témakörébe tartozó "urban blight"²¹ fogalom szerint a várospusztulás foltszerűen jelenik meg a város testén, mint a penész. Eszerint a slum jellegű terület és a külső "normális" közeg közötti határok szabálytalan és változatos képet mutatnak. A helyszínen járva ezt tapasztaljuk. Vannak éles határok - például a Baross utca - ahol hirtelen történik a váltás és látszólag nincs áthallás a hétköznapi Budapest és Magdolna negyed belső világa között. Vannak elmosódó határok, melyeknél a külső pozitív, mindennapi közeg valameddig beszivárog a negyedbe, majd megtorpan. Ilyen a Népszínház utca Teleki tér környéke és a Tavaszmező utca egy része. Végül vannak helyek, ahol teljes a sötétség (a penész mindent elborít, ha az "urban blight" analógiát vesszük) és hihetetlennek tűnik, hogy csak 10 percnyi sétára vagyunk a Körúttól.

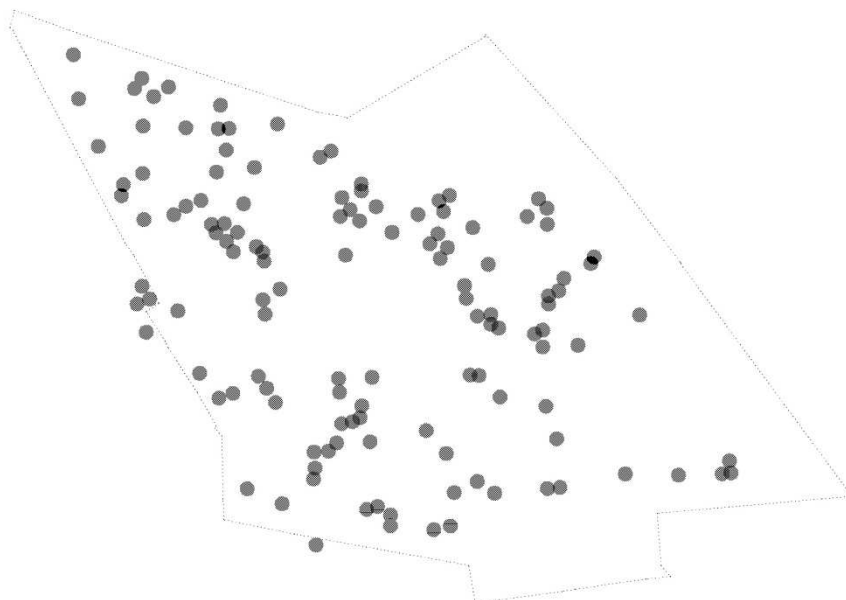
A negyed és külső közeg határaitól szóló áttekintő térkép helyszíni szemle és negyedről szerzett adatok alapján készült. A térképet további részletes helyszíni elemzés alapján finomítani kell.

²¹ Urban blight, szociális és fizikai várospusztulás. LICHTENBERGER 1995

>Térkép azokról a földszinti üzletekről és helyekről, ahol ma megfordulnak a "külsős" látogatók. Saját térkép.

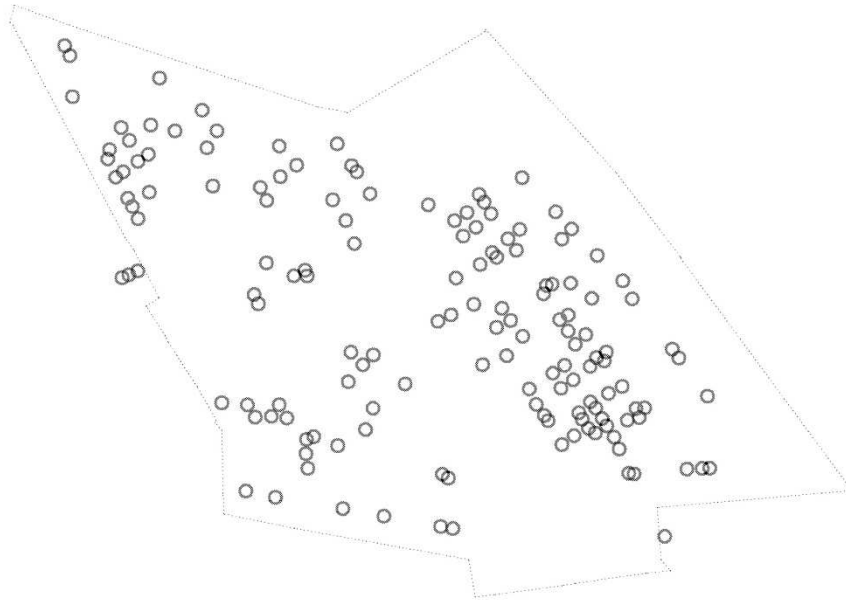
TÉRKÉP 01+: TELE KÜLSŐS HELYEK *Helyek =5db.* A "külsős" emberek most - még a negyed határait már pedzegető Óbudai egyetem hallgatói és a környéken dolgozók is - csupán megszámlálhatóan sok földszinti üzletet látogatnak rendszeresen. Többszöri helyszíni szemle, sok beszélgetés az érintett "külsősökkel" és másfél év után összesen öt ilyen helyet tudok felsorolni: a Mátyás téri Tesco, az ideiglenes Teleki téri piac, a Mátyás téri Gallery8 Roma Művészeti Tér (ide egész városból jön a közönség), egy kávézó a Tavaszmező utca végén és a Kesztyűgyár közösségi ház.

>Térkép a negyed tele földszintjeiről, önkormányzati tulajdon. Saját térkép.

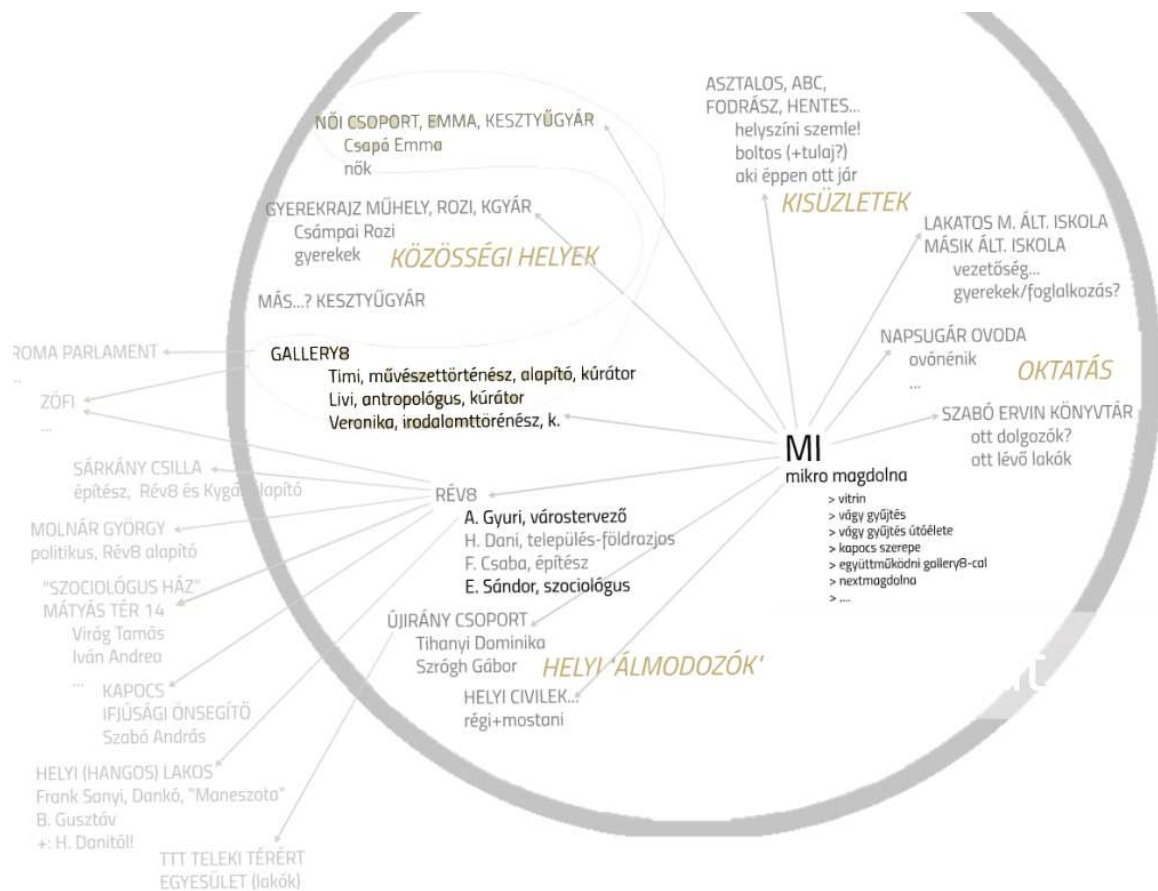
TÉRKÉP 02: TELE FÖLDSZINTEK *Tele fsz=45%.* A térképet az önkormányzati tulajdonú nem lakás célú bérbe adott földszintekről/alagsorokról szóló lista²² alapján készítettem. Kutatás következő fázisa: adatok vizsgálata listagazda segítségével és finomítása helyszíni felméréssel; definíció ellenőrzése; tipológia felállítása; jellemző téri helyzetek meghatározása; egy-egy típus elemzése. A térképet bővíteni kell nem önkormányzati tulajdonú tele pontokkal helyszíni szemle alapján.

²² A listát az Önkormányzat illetékes Vagyongkezelő cége állította ki 2013 júliusban. LISTA 2013

>Térkép a negyed üres földszintjeiről önkormányzati tulajdon. Saját térkép.

TÉRKÉP 03: ÜRES FÖLDSZINTEK Üres fsz=55% A térképet az önkormányzati tulajdonú nem lakás célú üresen álló földszintekről/alagsorokról szóló lista alapján készítettem (lásd előző). A térkép bővítendő nem önkormányzati tulajdonú üres pontokkal helyszíni szemle alapján.

>Kapcsolati háló a negyed aktív embereiről, civil szervezetiről, szakembereiről és lelkes álmódzókról. Forrás: MIKRO MAGDOLNA BME ÉDI kutatási-alkotási projekt Borsos Melindával. Többet a projektről: www.negyed.wordpress.com

TÉRKÉP 04: KAPCSOLATI HÁLÓ A kapcsolati háló folyamatosan bővül és minden helyszíni építészeti tervezésnek, közösségi akciónak és ideiglenes használat indításnak fontos eleme.

04 JÓ TEREP AZ IDEIGLENES HASZNÁLATOKNAK?

katalizátor pontok és a határok lágyítása - nyitott kérdések

KATALIZÁTOR PONTOK A jó földszint-működéshez szükséges az arra járó emberek, járókelők, potenciális betévedők sűrűsége²³. Magdolna negyed esetében ez kulcsfontosságú és nehéz kérdés - a negyedben ugyanis számos olyan hely van, ahol az ott lakókon kívül más szinte soha nem jár. Ezért fontos megállapítani melyek azok a negyed határához közeli "jó helyek", ameddig a külső hétköznapi városi közeget és közönséget még éppen be lehet hívni. Ha a külső és belső közeg határait összevetjük a negyed meglévő tele és élő földszintjeivel, és az üres potenciális új helyekkel - e három réteg együtt kiadhatja azokat az új pontokat, ahol érdemes első, katalizátorként működő ideiglenes használatokat indítani.

TELE EMBEREK SZEREPE A vizsgált esettanulmányok és külföldi példák azt mutatják, hogy egy ilyen újjáélesztési stratégia akkor lesz sikeres folyamat, ha kapcsolódik az aktív helyi tele-ember-hálózathoz. Fontos kérdés, hogy ez a negyedik réteg - a meglévő aktív emberek és civilek - milyen módon kapcsolódhat be a folyamatba, és hogyan hat a katalizátor pontokra.

DZSENTRIFIKÁCIÓ? Másik nyitott kérdés a dzsentrifikáció negatív hatása.²⁴ A vázolt jövőképben egy mellérendelő új réteget képzeltem el, amely elsősorban látogató, és nem lakos a területen. Ezt a gondolatot támogatja a negyed szociális városrehabilitációja, melynek kifejezetten nem célja a teljes cserével járó dzsentrifikáció. Ennek a hivatalos hozzáállásnak az is a következménye, hogy a Magdolna negyed fizikai környezete nem esik át gyors és drasztikus változáson. Nem igyekszik és azt gondolom nem is lesz soha vonzó széles embertömegek számára. Ezért az eddigi kutatás során azt feltételeztem, hogy a teljes dzsentrifikáció negatív hatásaitól nem kell tartani - a továbbiakban viszont ezt a kérdést részletesebben meg kell vizsgálni.

²³ "Urban shop/houses are distributed in patterns that depend on density, street layout and economic activity." LIVING 2012:99

²⁴ Ebben az esetben a dzsentrifikáció nem tervezett cél, hanem az ideiglenes használat stratégia nem kívánt mellékterméke. A tervezett, top-up dzsentrifikáció veszélyeiről: OASE#73

IRODALOMJEGYZÉK

LIVING 2012

Davis, Howard: *Living over the store: architecture and local urban life*. Routledge, 2012

URBAN 2007

Senatsverwaltung für Stadtentwicklung Berlin: *Urban Pioneers. Berlin: Stadtentwicklung durch Zwischennutzung*. Jovis Verlag GmbH, Berlin, 2007.

LISTA 2013

Józsefvárosi Önkormányzat illetékes vagyonkezelő cége által készített lista az önkormányzati tulajdonú földszinti/alagsori/magasföldszinti/pince nem lakás célú helyiségekről. A témáról szóló térképeket a tanulmányban e lista felhasználásával készítettem. A lista kiadása: 2013 július; formátum: excell táblázat.

RÖGTÖN 2013

RÖGTÖN JÖVŐK kezdeményezés: budapesti üres földszinti üzletek nyilvántartása és rendszerezése, 2013-tól <http://rogtonjovok.hu/> megtekintve: 2014.01.18.

MAGYAR 2008

István, Joó: "A Józsefváros mélyén" In: Magyar Nemzet, 2008.04.22.

DIMITRIJEVIC 2013

Dimitrijevic, Tijana: "Ideiglenes használatok lehetőségei a Magdolna negyedben" In: BME Építőművészeti Doktori Iskola 2012/2013: A kicsi szép / Small is Beautiful, évkönyv, 2013. pp. 100-105.
http://dla.epitesz.bme.hu/appendfiles/451-evkonyv_dla2013_JAV17_ny_20130721212850.pdf

BME ÉDI 2012/2013

Borsos, Melinda - Brósz, Csaba Botond - Dimitrijevic, Tijana - Szabó, Dávid - Kukucska, Gergő: "Magdolna Negyed. Szociális szolgáltatóhelyiségek tervezése." In: BME Építőművészeti Doktori Iskola 2012/2013: A kicsi szép / Small is Beautiful, évkönyv, 2013. pp. 24-33.
http://dla.epitesz.bme.hu/appendfiles/451-evkonyv_dla2013_JAV17_ny_20130721212850.pdf

MIKRO MAGDOLNA

Borsos, Melinda - Brósz, Csaba Botond - Dimitrijevic, Tijana - Szabó, Dávid - Kukucska, Gergő; "negyed" BME ÉDI projekt 2012-2013 és "mikro magdolna" BME ÉDI projekt 2013-2014 saját összefoglaló blog oldala: www.negyed.wordpress.com

EGEDY 2008

Egedy, Tamás: "A Mátyás tér felújításának várható hatásai a helyi társadalomra és az életminőségre." In: Alföldi György - Kovács Zoltán (szerk.): Város Zöld Könyv - kulcs a fenntartható városhoz / Urban Green Book - Key to a Sustainable City. Építésügyi Tájékoztatási Központ Kft.- MTA Földrajztudományi Kutatóintézet - Rév8, Budapest, 2008. pp. 26-50.

- LICHTENBERGER 1995 Lichtenberger, Elisabeth - Cséfalvay, Zoltán - Paal, Michaela: *Várospusztulás és -felújítás budapesten*. Magyar Trendkutató Központ, 1995.
- OASE#73 OASE#73 GENTRIFICATION
Flows and Counter Flows, Journal for Architecture, NAI Uitgevers / Publishers, Rotterdam, 2007
- RENEW 2013 Renew Newcastle, Marcus Westbury
<http://renewnewcastle.org/projects>
<http://www.marcuswestbury.net/>
megtekintve: 2014.01.16.
- KARINTHY 1984/a Karinthy, Frigyes: "A hajótörött élet roncsai között. Kettőtől négyig a Teleki téren." In: Ungvári Tamás (szerk.): Szavak pergőtüzében. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1984. pp. 149-153.
- MNPIII 2013 <http://ujrev8.epiteszforum.hu/aktualis-projektek/magdolna-negyed-program-iii/>
megtekintve: 2013.10.01.
- RÉV8 2013 <http://ujrev8.epiteszforum.hu/>
megtekintve: 2013.11.01.
- ZÖFI 2013 Zöld Fiatalok, ZöFi, <http://zofi.hu/node/22>
megtekintve: 2013.06.05.
- CIVILHÁLÓ 2012 ZöFi: <http://zofi.hu/projektek/magdi/rehabilitacio-es-civilek>
MNP1 helyzetjelentése, Rév8: <http://ujrev8.epiteszforum.hu/>
- CSANÁDY-LADÁNYI 1992 Csanádi, Gábor - Ladányi, János: *Budapest térbeni-társadalmi szerkezetének változásai*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.

ÉVES KUTATÁSI TERV

01 MIÉRT IDEIGLENES HASZNÁLATOK A MAGDOLNA NEGYEDBEN?

bevezető, mi történt eddig

ideiglenes használatokról

Magdolna negyedről

ideiglenes használatok a Magdolna negyedben - összefoglalás

szűkebb kutatási kérdés

02 KÖZTES HASZNÁLATOK ÜRES FÖLDSZINTEKBE

új/szűkebb téma körbejárása

miért földszintek?

mit értek itt "földszintek" alatt?

adatok: mennyi, kié, hol ...

kutatás célja:

feltérképezni a MN földszintjeinek helyzetét > ezalján megkísérelni meghatározni, hol érdemes első urban catalyst-ként működő ideiglenes használatokat indítani!

miért fontos ez?

mellérendelő dzentrifikáció... (tavalyi kutatásból) + sikeres példa (Renew Newcastle?) + H.

Davis: külső forgalom beszívásának fontosságáról

03 MAGDOLNA NEGYED FÖLDSZINTJEI

helyzetfelmérés

tipológia negyed földszintjeiről - most és jövőkép

kutatás felépítése és rétegei

1. Negyed és külső közeg határai > (szubjektív) térkép01
meddig szívárogo be a külső közeg= hétköznapi Budapest?
3. Tele földszintek (lista, Önk.helyszíni szemle) > térkép02
+ adatlapok + H.Davis alapján vizsgálat "hol bukkanak fel a s/h?"
2. Üres földszintek (lista, Önk.+helyszíni szemle) > térkép03
4. Kapcsolat háló > helyi tele emberek és csoportok > "térkép"04

04 JÓ TEREP AZ IDEIGLENES HASZNÁLATONAK?

avagy hol érdemes elkezdni

térkép01-02-03 egymásra vetítése (info-grafika?) "overlapping"

> kirajzol összefüggéseket!

következtetések levonása

jellemzően hol üres, és hol tele? vajon miért? ...?

x pontokat megjelölni, ahol életre kelhetne egy katalizátor köztes használat!

> vízió, forgatókönyv

+? HELYI -MÁR AKTÍV- AKCIÓK ÉS EMBEREK

hogyan hozom összefüggésbe 01-02-03-mal? ... össze kell

> közös DLA kutatással kapcsolat, MIKRO MAGDOLNA

+? DZSENTRIFIKÁCIÓ VESZÉLYE ?!

itt miért gondolom, hogy nem jelent veszélyt? jobban körbejárni ált. témát.

1. félév

2. félév